

FİKRİ HUKUK BAKIMINDAN LİNK VE FRAME VERİLMESİ

Yard. Doç. Dr. Tekin MEMİŞ*

Özet

İnternet kullanımının yaygınlaşması ile birlikte eser sahiplerinin haklarının korunması da özel bir önem kazanmıştır. Henüz web sayfalarının bağımsız bir eser olarak tanınmaması, sorunların çözümünü zorlaştırmaktadır. Ayrıca bir web sayfasından diğerine geçişi sağlayan farklı tekniklerin uygulanması halinde eser sahibinin hangi haklarının ihlal edildiği sorunu, özel olarak incelenmelidir. Bu çalışmada farklı link türleri ve frame uygulaması halinde eser sahibinin haklarının ihlal edilebileceği haller ayrıntıları ile tartışılmaktadır.

Giriş

Link ve frame vermede ortaya özel ve kamu hukuku bakımından değişik sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu sorunlar, özel hukuk alanında özellikle fikri hukuk ve haksız rekabet hükümleri çerçevesinde ele alınmaktadır. Zira bir başka sayfaya verilen linklerin türü veya frameye göre link ve frame verilen sayfa sahibinin fikri hakları ihlal edilebilmektedir. Eser sahibinin isminin belirtilmesi, eserin çoğaltılması gibi sorunlar her bir link türü için ayrı ayrı incelenmelidir. Bir başkasının web sayfasından veya bu sayfadaki bir hizmet sunumundan link vererek yararlanma halinde ayrıca ihlalin boyutlarının haksız rekabet hükümleri çerçevesinde de ele alınması gerekmektedir.

Kamu hukuku bakımından ise link verilen sayfadaki içeriğin suç teş-

* Atakürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi.

kil etmesi halinde link verenin hangi hukuk ilkelerine göre sorumluluğunun tesis edileceği özel olarak incelenmelidir.

Özel ve kamu hukuku alanında link verme dolayısıyla ortaya çıkan sorumluluk hallerinde sorumluluğun türü de önem taşımaktadır. Frame veya link veren kimse doğrudan sorumlu tutulacak mıdır?

Frame halinde ise hem fikri hukuk, hem haksız rekabet hukuku hem de ceza hukuku bakımından sorumluluk esaslarının ayrı ayrı tayin edilmesi gerekir. Bu sorumluluğun sınırlarının çizilmesi, hem müeyyidelerin uygulanması hem de tazminat miktarının tayini için önem taşımaktadır.

Bu çalışmada sorunlar fikri hukuk bakımından ele alınacaktır. Link ve frame veren kimselerin eser sahibinin hangi haklarını ihlal edebileceği ve bu kimselerin sorumluluğu konusu, karşılaştırmalı hukuktan faydalanılarak ortaya konulmaya çalışılacaktır.

I. Web Sayfalarına Link ve Frame Verme Kavramı

A- Link (Çengel-Bağlantı)

Link, Türkçe'de "çengel" veya bağlantı olarak adlandırılmaktadır. Link verme veya çengel atma, özel bir bilgisayar programı ile gerçekleştirilen ve bir web sayfasından diğerine geçişi mümkün kılan tekniğin ismidir¹. Aslında link verme, normal bir word metni üzerinde de yapılabilmektedir. Zira günümüz word tabanlı yazılımlarda bugün akıllı sayfa dediğimiz tanıma olayı gerçekleştirilmektedir. Yani word metninde yazılan bir web adresi, otomatik olarak geçişe uygun hale getirilmektedir². İnternet bağlantısının mevcut olması ve adrese tıklanması halinde web sayfalarına geçiş mümkün olmaktadır. Link veya hyperlink, web sayfasından internet kullanıcılarını, yabancı web sayfasına aktaran bir program kodudur³.

¹ Link, terim ve sistematigi ilk olarak Jean Armour Polly'nin 1992 tarihli "Surfing the Internet" isimli kitabında kullanılmıştır.

² Word metninde çalışmış olan kimseler için yazılan web adreslerinin mavi hale gelmesi bilinen bir olaydır.

³ Link vermek için web sayfasının HTML-kodları arasına <a>-Tag yazılması ile gerçekleştirilmektedir (bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. FRÖHLICH, M.: "Zentrale Institutionen des deutschen Urheberrechts und des französischen Droit d'auteur auf dem Prüfstand der elektronischen Netzwerke", Frankfurt

Bir linkde (çengel) iki esas unsur bulunmaktadır. Bunlardan ilki, ağda herhangi bir yerde bulunan bir içeriğe işaret, diğeri ise bu içeriğe ulaşabilme imkanıdır⁴. Link verilme halinde işaret edilen web sayfaları veya bilgiler, link veren veya ziyaret edilen sayfanın sunucusunda tutulmamakta, link verilen sayfanın veya atıf yapılan web sayfasının kendi sunucusunda bulunmaktadır.

Linkler, uygulanan tekniklere göre farklı isimler alabilmektedir⁵. Öncelikle linkler, deeplinks, surface links ve inline link olarak adlandırılmaktadır. "Surface link" in verilmesi halinde web sayfası ziyaretçisi, bu linki seçmesi ile birlikte bir başka sayfayı açmaya başlayacaktır. Bu tür linklerde link verilen sayfa bağımsız bir sayfa olarak kullanıcının karşısına gelecektir⁶. Buna karşılık "Deeplinks" te kullanıcı, doğrudan ziyaret ettiği sayfa üzerinden bir diğerkimsenin sayfasındaki bilgilere giriş sayfasını kullanmaksızın ulaşabilme imkanına kavuşmuştur⁷. Nihayetinde aslında "deeplinks" bir dahili link olarak kabul edilmektedir⁸.

Konunun fikri hukuk bakımından ele alınacağı bu çalışmada temelde linkler, intern (dahili) ve ekstern (harici) link olarak ikiye ayrılmaktadır⁹. Harici (ekstern) linklerde internet kullanıcısı, link verilen say-

am Main 2001, s. 131; BECHTOLD, S.: "Schutz des Anbieter von Information Urheberrecht und Gewerblicher Rechtsschutz im Internet", www.jura.unituebingen.de/ri/96ws/bechtold/seminar.htm); VÖLKER, S./LÜHRIG, N.: "Abwehr unerwünschter Inline-Links", K&R 2000/1, s. 21.

⁴ SOSNITZA, O.: "Das Internet im Gravitationsfeld des Rechts: Zur rechtlichen Beurteilung so genannter Deep Links", CR 10/2001, s. 694.

⁵ Burada link verme her ne kadar genel olarak iki ana başlıkta incelenecek ise de ayrıca "surface-link" veya "deep-link", "embedding links", "inline images" olarak diğertür linklerden de bahsedilmektedir (bkz. PLASS, G.: "Hyperlinks im Spannungsfeld von Urheber-, Wettbewerbs- und Haftungsrecht", WRP 2000/6, 599, 600.

⁶ PLASS (dn. 5), s. 600; SOSNITZA (dn. 4), s. 694.

⁷ LEISTNER, M./BETTINGER, T.: "Immaterialgüterrechtlicher und wettbewerbsrechtlicher Schutzdes Web-Designers", CR 1999, s. 926; Sosnitza, s. 694.

⁸ BOSMANN, W.: *Onlinerecht - Recht der eigenen Homepage*, <http://www.drbosman.de/seiten/ratgeber/onlinerecht.htm#gestaltung-links>.

⁹ KREUZER, P. A.: "Urheberrecht im Internet", s. 250, 252; FRÖHLICH (dn. 3), s. 131, 135; LEUPOLD, A./ DEMISCH, D.: "Bereithalten von Musikwerken zum Abruf in digitalen Netzen", ZUM 2000, s. 385.

fada bulunan linklerin tıklanması ile diğer sayfaya ulaşmaktadır. Bu doğrudan diğer web sitesinin ana sayfası olabileceği gibi, o site içinde bulunan bir diğer sayfa da olabilir. Dahili (intern) linklerde ise internet kullanıcısı, bir başka sayfaya aktarılmamaktadır. Burada kullanıcı link veren sayfada kalmakta, ancak linkin verildiği sayfa, bu sayfa içinde görülebilmektedir. Dahili (intern) linkler sayesinde, yüzlerce grafik ve büyük hacimli veriler, link veren kimsenin serveri meşgul edilmeksizin kullanılmaktadır. Bu tür linkler, bir eserin sahibinin link veren kimse olduğu görünümü verilerek kötüye kullanılabilir¹⁰.

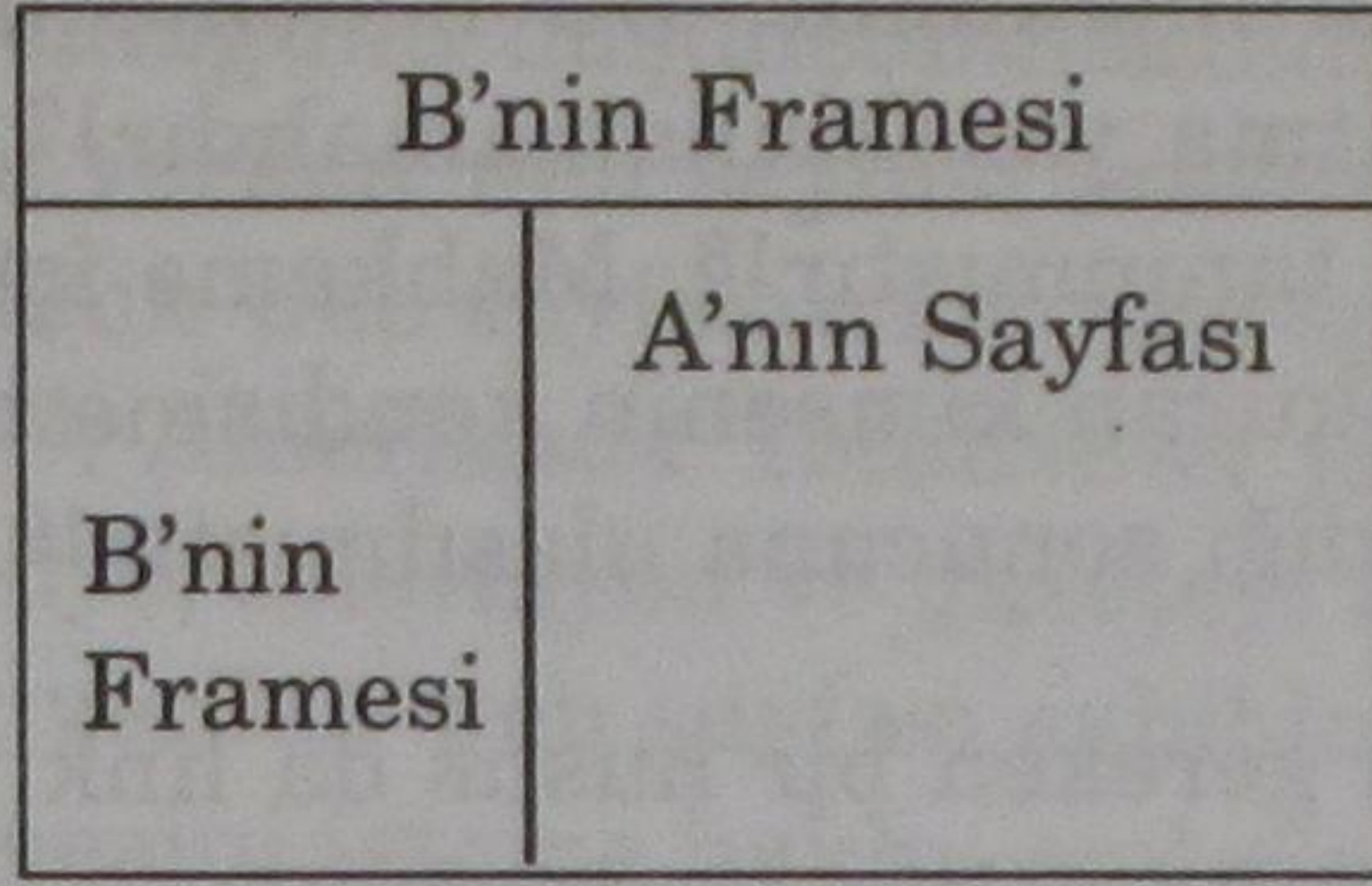
B- Frame

Frame verme halinde ise bir web sayfasında birbirinden bağımsız bölümlerde birden çok doküman görülmektedir. Burada frame veren ile frame verilen yabancı web sayfası, internet kullanıcısının ekranında birleşik olarak görülmektedir. Modern internet browserleri, kullanıcının ekranının bölünebilmesini sağlamaya elverişlidir. Frame tekniği ile web sayfası yapımcısı, bir başkasına ait web sayfasını kendi sayfası içine monte etme imkanını elde etmektedir. Her frame verilmesinde, internet kullanıcısının ekranında yabancı web sayfaları görüntülenebilmektedir¹¹. Frame, intern link vermeden farklıdır. İtern linklerde bir web sayfasının sadece belirli bir metni veya grafiği görüntülenmekte iken frame vermede link verilen tüm sayfa görüntülenmektedir¹².

¹⁰ FRÖHLICH (dn. 3), s. 135.

¹¹ BURMEISTER, K.: "Urheberrechtsschutz gegen Framing im Internet-eine rechtsvergleichende Untersuchung des deutschen und US-amerikanischen Urheberrechts", Köln 2000, s. 22, 23; LAGA, G.: "Neue Techniken im World Wide Web - Eine Spielwiese für Juristen?", JurPC Web-Dok. 25/1998, Abs. 1 - 50 (www.jurpc.de), p. 23 (Eine Spielwiese für Juristen). Frame verilen web sayfası örneği için bkz. www.netbul.com.

¹² LAGA, (dn. 11), p. 24.

Bir Frame Görüntüsü¹³

II. Link ve Frame Vermeye Eser Sahibinin Rızası Sorunu

Link atmanın değerlendirilmesinde öncelikle web sayfalarının özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Link atma, ilk anlamda çoğaltma olarak düşünülebilir. Zira bir web sayfasının çağrılması, tipik bir çoğaltma olarak kabul edilmektedir. Fakat sadece bir link atmanın eser sahibinin çoğaltma hakkının ihlali olduğu söylenemez. Çünkü link atma, sadece sayfanın adresinin verilmesi veya o sayfaya internet kullanıcılarının ulaşmasının kolaylaştırılmasıdır¹⁴. Ayrıca link aktif hale getirildiğinde işlemler link verilen sayfanın üzerinde gerçekleşmektedir. Bu, özellikle ekstern link atma hallerinde söz konusudur.

Bir web sayfasının işleticisinin yani bir anlamda eser sahibinin bir web sayfasında sunum yapması halinde onun en azından kendi web sayfasına başkalarının link vermesini zımni olarak kabul ettiği varsayılmaktadır¹⁵. Çünkü link atma, web sayfasında sunulan imkanlardan biridir ve link atılan sayfaya da ulaşılabilme imkanı eser sahibi tarafından sağlanmaktadır. İnternetin temel felsefesini oluşturan bir tür bilgi bankası olması da bu görüşü haklı kılmaktadır. Eser sahibi tarafından başkaca bir hakkın ihlali söz konusu değilse link atma yasaklanamaz¹⁶.

¹³ Bkz. www.janko.at/webmaster/index.

¹⁴ STRÖMER, T. H.: "Online Recht, Rechtsfragen im Internet", 2. Auflage, Heidelberg 1999, s. 198.

¹⁵ IHDE, R.: "Hyperlinks", www.graeffe-partner.de/ecom/hyperlinks.html; ERNST, NJW-CoR, s. 242.

¹⁶ BECHTOLD (dn.3), dn. 52.

Doktrinde ekstern link atma, kural olarak atıf hakkı ve kaynak gösterme hakkı ile karşılaştırılmaktadır. Bu nedenle doktrine hakim olan görüşe göre de link atma yasaklanmamalıdır¹⁷. Amerikan hukukunda link atma hakkı tanınmıştır¹⁸. Mahkeme içtihatlarında da internette bir web sayfası kuran kimsenin kendisine bu şekilde linkler verilmesine rıza gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır¹⁹.

Hemen burada söylenmesi gereken bir husus da link veren kimseler arasındaki özel ilişkilerdir. İki rakip arasında verilen linkler ayrıca değerlendirilmeye tabi tutulmalıdır. Buna İskoç adalarında yaşanan bir çekişme örnek olarak verilebilir: Ekstern linklerin kullanılmasında ilk hukuki problem, İskoç adalarında 1996 yılında yaşanmıştır. "Shetland Times" günlük haberlerinin bir kısmını web sayfasında da yayınlayan günlük bir gazetedir. "Shetland News" de web sayfasında yayınlanan bir haber gazetesidir. Bu gazete, kendi web sayfasında "Shetland Times"den bir habere kendi sayfasından link vermiştir. Bu link nitelik itibariyle bir ekstern linktir. İnternet kullanıcısı, söz konusu linki tıklayarak "Shetland Times" gazetesinin haberine ulaşabilmektedir. Bunun üzerine "Shetland Times" yöneticileri, İskoç mahkemelerinde bir dava açmıştır. Dava bir ara karardan sonra 1997 yılında mahkeme dışı bir anlaşma ile sonuçlandırılmıştır. Buna göre verilen linklerin her biri için logo ile birlikte "A Shetland Times Story" ilavesi ve ayrıca "Shetland Times" in anasayfası için ayrı bir link konulacaktır²⁰.

İntern linklerin ve framelerin konulması halinde eser sahibinin bu duruma ekstern linklerde olduğu gibi zımnen izin vermesinden söz edilemez²¹. Çünkü burada eser sahibinin web sayfasından ummakta olduğu haklı menfaatler ihlal edilebilmektedir. Zira internet kullanıcısı, eser sahibinin sayfasına ulaşmamakta, geçiş yapmamakta, link

¹⁷ SCHUSTER, F./MÜLLER, U.: "Entwicklung des Internet- und Multimedia-rechts von Januar 1999 bis Juni 2000", MMR-Beilage 2000/10, s. 16.

¹⁸ SCHUSTER/MÜLLER (dn. 17), s. 17.

¹⁹ OLG Düsseldorf, 29.06.1999; Jurpc Web-Dok. 42/2000, Abs. 39 (www.jurpc.de/20000042.htm); BGH 27.01.1998, VI ZR 72/97 (GRUR, 1998, s. 504).

²⁰ FRÖHLICH (dn. 3), s. 133. (Karar için bkz. www.shetland-times.co.uk/st/daily/dispute.htm).

²¹ KREUZER (dn. 9), s. 252.

veya frame veren kimsenin sayfasında kalmakta ve eserin link veren kimseye ait olduğunu düşünebilmektedir. Zira frame veren web sayfası ile frame verilen web sayfası arasında bağlantı kurulmakta; frame veren kişinin web sayfasına monte edilerek kullanıcının karşısına çıkmaktadır²². Amerikada TotalNews firması, frame verme yolu ile 1100 adet radyo, televizyon ve gazeteyi sayfalarına monte etmiştir²³. Kaldı ki link verilen web sayfası sahibinin eserinin sadece belirli formatta görülmesini isteme hakkı, asıl olarak kabul edilmelidir.

Deeplink verilmesi halinde de eser sahibinin rızasının alınması gerekmektedir. Bir görüşe göre eser sahibi internette bulundurduğu sayfada herhangi bir sınırlama getirmemiş ise bu durumda deeplink verilmesine rıza göstermiş sayılmalıdır²⁴. Bir başka görüşe göre ise eser sahibinin bu durumda açık rızası aranmalıdır²⁵. Kanaatimce eser sahibinin adının belirtilmesi hakkı, manevi haklardan olduğu ve bunlardan vazgeçmenin bile mümkün olmadığı düşünüldüğünde, sadece zımni bir rızanın varlığından bahsedilememeli, eser sahibinin açık bir rızası aranmalıdır. Dahili link ve frame verilmesi halinde mahkeme içtihatları, eser sahibinin zımni bir rızasından bahsedilemeyeceğini kabul etmiştir²⁶.

III. Link ve Frame Verilmesi ve Eser Sahibinin Hakları

A- Genel Olarak

Link ve frame verilmesinde ortaya çıkacak sorunlara genel bir bakıştan önce link türleri arasında başlangıçta bir ayırım yapmak gerekmektedir. Fikri hukuk açısından problem olabilecek link türleri dahili linklerdir. Zira harici linkler, internetin kalbi olarak nitelendirilmekte ve atıf hakkına benzetilmektedir. Burada sadece eser sahibinin

²² BURMEISTER (dn. 11), s. 25.

²³ KLETT, A.: "Urheberrecht im Internet aus deutscher und amerikanischer Sicht", Baden-Baden 1998, s. 189.

²⁴ SOSNITZA (dn. 4), s. 701.

²⁵ PLASS (dn. 5), 604.

²⁶ LG Hamburg, 12.07.200, 308 O 205/00 (MMR 2000, s. 762); OLG Hamburg, 22.02.2001, 3 U 247/00 (MMR 2001, s. 534).

sayfasına bir geçiş sağlanmaktadır. Zaten eser sahibinin söz konusu sayfasına internet ağında ulaşmak mümkündür. Dahili link ve frame-lerde ise eser sahibinin ihlal edilebilen haklarının tek tek ele alınması ve incelenmesi gerekmektedir.

B- Eser Sahibinin Hakları

Eser sahibinin hakları manevi ve mali haklar olarak ikiye ayrılabilir. Birbirinden farklı olan bu haklar demetinin kendine ait özellikleri ile konu alt başlıklar halinde incelenecektir.

1. Eser Sahibinin Manevi Hakları

a. Eser Sahibinin Adının Belirtilmesi

Bern Sözleşmesi 6(bis) 1'e uygun olarak, eser sahibinin bu sıfatının, yani eserin sahibi olduğunun belirtilmesi, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 15. maddesinde belirtilmiştir. Eser sahibinin adının belirtilmesi hakkı, eser sahibinin adının eserde yer almasını kapsadığı gibi, eserin kullanıldığı her yer ve durumda açıkça belirtilmesini de kapsamaktadır. Bu hak, bir taraftan eseri sahibine bağlar, diğer taraftan da eser sahibini eser hırsızlarına karşı (intihal) korur²⁷. Bu hak, eserin kullanıldığı her tür ve bütün boyutlarda her halde mevcuttur, kullanmanın nitelik ve çapı önemli değildir²⁸.

"Eser sahibinin adının eser yayımlanırken yazılması gerekir. Aksi halde maddi ve manevi tazminat istenebilir"²⁹. Eser sahibinin isminin yazılmaması hali bir kusur olarak kabul edilmektedir ve manevi tazminatı gerektirmektedir³⁰.

İntern (inline-dahili) link verme halinde ise eser sahibinin ihlal edilen bir takım haklarından bahsetmek mümkündür. Zira bu link türünde

²⁷ TEKİNALP, Ü.: *"Fikrî Mülkiyet Hukuku"*, İstanbul 2002, s. 146, p. 24.

²⁸ TEKİNALP (dn. 27), s. 146, p. 25.

²⁹ 11.HD. 3.4.1978, E. 1183, K. 1979/1704 (ÇEVİK, O.N.: *"İçtihatlı Notlu Fikri Hukuk Mevzuatı"*, Ankara 1988, s. 21, 22).

³⁰ 11. HD. 23.3.1978, E. 78/687, K. 78/1437 (Yargıtay Kararları Dergisi, Temmuz 1979, s. 1012, 1013).

link verilen sayfa (eser) bağımsız bir sayfa olarak açılmamakta, link veren sayfanın içinde görüntülenmekte; link veren sayfanın adeta bir parçası görünümü verilmektedir. Bu durumda eser sahibinin korunmaya değer menfaatlerinden bahsetmek gerekmektedir. Öncelikle eser sahibinin manevi haklarından adının belirtilmesi hakkının çiğnenmesi söz konusu olabilir (FSEK m. 15)³¹.

Deeplink verilmesi halinde genellikle eser sahibi tanınabilmektedir. Burada kullanıcı, içeriğin gerçek eser sahibini tanımlayabilmektedir. Deeplinkte, link verilen sayfa, bazen web sitesinin ilk sayfası olabilmektedir. Bu durumda eser sahibinin tanınabilmesi daha kolaydır. Ancak deeplinkle hedefteki web sayfasının giriş sayfasından başka bir sayfaya bağlanılıyor ise bu durumda eser sahipliğinin karıştırılma ihtimali ortaya çıkmaktadır. Zira internet kullanıcısının linkle bağlandığı sayfadan web sayfasının diğer içeriğine geçmesi beklenemez. Bu durumda deeplink verilen sayfanın sahibinin rızası alınmalıdır.

Frame vermede birbirinden farklı iki teknik kullanılabilir. Bunlardan ilkinde internet kullanıcısı, hangi sayfanın verilerini ekranda gördüğünü bilmemektedir. Diğerinde ise bu sayfanın URL adresi belirtilmektedir³². Kullanıcının hangi sayfanın görüntülendiğini bilmediği hallerde eser sahibinin adının belirtilmesi hakkı ihlal edilmektedir.

b. Eserde Değişiklik Yapılmasını Yasaklama Hakkı

Fikir ve sanat eserleri, eser sahibinin adı, eserin adı ve muhteva ile şekil olarak bir bütün teşkil eder. Bu bütünlüğün korunmasında eser sahibinin manevi bir menfaati bulunmaktadır. Eser sahibinin eserinde zorunlu hallerde değişiklik yapılabilir. Bu zorunluluk hallerine, onarım, ihtiyaca uygun hale getirmek, halkın ve çevrenin güvenliği örnek olarak verilebilir³³. Eser sahibinin zorunlu haller dışında eserinde değişikliklere izin verme yetkisi sadece onun tarafından

³¹ IHDE (dn. 15), s. 2, www.graefe-partner.de/ecom/hyperlinks.html.

³² DECKER, U.: "Urheberpersönlichkeitsrecht im Internet", (HOEREN, T./SIEBER, U.: "Handbuch Multimedia-Recht, Rechtsfragen des elektronischen Geschaeftsverkehrs", München 1999), 7.6, p. 51

³³ TEKİNAP (dn. 27), s. 149, p. 41.

kullanılabilmektedir ve miras yolu ile intikale yahut üçüncü şahıslara devredilmeye elverişli bulunmamaktadır³⁴.

Normal olarak hangi tür olursa olsun linklerde ve framelerde eserin değiştirilmesi söz konusu değildir³⁵. Ancak bazı hallerde eserin belirli bir parçasının frame ve dahili linklerle bir başka sayfaya bitleştirilmesi halinde eser sahibinin eserinin bütünü veya parçasında belirli bir değişiklik yapıldığının kabul edilmesi gerekmektedir³⁶.

2. Mali Haklar

a) İşleme Hakkı

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu anlamında bir işlemeden bahsedilebilmesi için eseri dönüştüren kimsenin de esere katkısının bulunması gerekmektedir³⁷. İşleme eserde iki unsurun bulunması gerekir. Birincisi işleme eser, orijinal eserden bağımsız değildir, ikincisi ise onu işleyen kişilerin de esere bir katkısını taşımaktadır³⁸.

Eserin kısaltılması veya genişletilmesi işlenme sayılmaz. Bir roman veya hikayenin kısaltılması, bir tabloda belirli bir kısmın çıkarılması, senaryonun rejisör tarafından kısaltılması birer işlenme değildir. Eserin büyüklüğünde veya buutlarında değişiklik yapılması işleme değil, çoğaltmadır³⁹. Hatta mekanik vasıtaların kullanımı ile de bunun yapılması sonucu değiştirmez. Eserde meydana getirilen dış değişiklikler, ona bir yaratıcı emeğin katkısı değil de sadece bir sunumun, nakilin sonucu ise yine ortada bir işlenme eserin varlığından bahsetmek mümkün olmayacaktır. Mesela bir tablonun değişik ışık-

³⁴ EREL, Ş.: *"Türk Fikir ve Sanat Hukuku"*, Ankara 1998, s. 123

³⁵ SOSNITZA (dn. 4), s. 701.

³⁶ Farklı örnekler için bkz. PLASS (dn. 5), s. 603.

³⁷ GAHRAU, E.: *"Einleitende Überlegungen"*, (HOEREN, T./ SIEBER, U.: (dn. 32), 7.1, Rdnr. 28.

³⁸ SCHACK, H.: *"Urheber- und Urhebervertragsrecht"*, 2. Aufl. Tübingen 2001, Rdnr. 237.

³⁹ Geniş Bilgi için bkz. ÖZTAN, F.: *Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda İşlenme Eserler*, s. 229 vd; EREL'de "eserin başka bir sesle nakli"ni işleme eser olarak kabul etmemektedir (bkz. EREL, *Fikir ve Sanat Hukuku*, s. 59).

landırılmalar altında sergilenmesi gibi. Esere bir başka buut kazandırılması durumlarında da işlenme eser mevcut değildir⁴⁰. Bir müzik parçasına yeni bir güftenin yazılması da işlenme eser olarak kabul edilemez. Böyle bir durumda eserin metni değişmemekte, ilave ve ika-me bir metin daha esere bitleştirilmektedir. Burada işlenme eserden değil, bir eser beraberliğinden bahsedilmektedir⁴¹. Eser beraberliğinde ortada yeni bir eser mevcut olmadığından her eser bağımsız bir eser olarak değerlendirilir. Bir müzik eserinin operada kullanılması, bir şiirin tiyatro temsilinde okunmasında da ortada işlenme eserden bahsedilemez⁴².

İntern linklerde eser sahibinin yani link verilen sitenin sadece belirli kısımları ile yeni bir görünümün elde edilebilmesi de mümkündür. Bu durumda ise eser sahibinin işleme hakkının ihlali söz konusudur. İşleme hakkı da münhasıran eser sahibine aittir (FSEK m. 21). Özellikle dahili linklerde ve framelerde link verilen sayfalar, adeta kullanıcının ziyaret ettiği ve aynı zamanda link ve frameyi veren sayfanın bir parçası olarak gösterilebilmektedir. Burada bir başkasının yaptığı web sayfasının değiştirilmesi, bir başka görünüme kavuşturulması söz konusudur. Ancak işlemenin var olup olmadığı her somut olayda ayrıca araştırılmalıdır.

Frame veya link verilmesi halinde aslında sadece link ve frame verilen sayfa ile teknik bir bağlantının yapıldığı, dolayısıyla eserin aslına bir müdahalede bulunulmadığı doktrinde savunulmaktadır⁴³. Ancak eserin kullanıcının ekranına yansıyan halinde şayet esere katkıda bulunulmuş ise ortada bir işlemenin varlığından bahsetmek gerekmektedir. Fakat kullanıcının sadece linki seçmesi ile onun ekranına gelen görüntünün frame veya link veren kimsenin işlemesi olarak nasıl kabul edileceği de şüpheli bulunmaktadır⁴⁴. Ancak kanaatimce bu kullanıcının bir eylemi olmayıp, web sayfasını düzenleyen yani linki ve-

⁴⁰ ÖZTAN (dn. 39), s. 229.

⁴¹ ÖZTAN (dn. 39), s. 231.

⁴² SCHACK (dn. 38), s. 140-141, p. 291.

⁴³ GABEL, D.: "Anmerkung zum Urteil des LG Düsseldorf vom 29.4.1998," K&R 1988, s. 556.

⁴⁴ BURMEISTER, K.: (dn. 11), Köln 2000, s. 171.

ya frameyi veren kimsenin eylemi olarak düşünölmelidir⁴⁵.

Amerika'da dava konusu olan bir olayda da mahkeme, fikri hukuk bakımından korunan fotoğrafların ortaya yeni bir eser konulmamasına rağmen işleme hakkı ile ilgili olduğuna karar vermiştir⁴⁶. Fakat benzeri bir olayda bir başka mahkeme haklı olarak, işleme hakkının ihlali için frame verilen sayfanın yeni biçiminin yaratıcı ve özgün bir formda olması şartını aramıştır⁴⁷.

b) Çoğaltma Hakkı

FSEK 22. maddesinin I. fıkrasına göre, bir eserin aslının veya kopyalarının herhangi bir şekil veya yöntemle, tamamen veya kısmen, doğrudan veya dolaylı, geçici veya sürekli olarak çoğaltılmasıdır. Ayrıca çoğaltma kavramının kapsamı II. fıkrada genişletilmiştir: "Eserlerin aslından ikinci bir kopyasının çıkarılması ya da eserin işaret, ses ve görüntü nakil ve tekrarına yarayan, bilinen ya da ileride geliştirilecek olan her türlü araca kayıt edilmesi, her türlü müzik ve ses kayıtları ile mimarlık eserlerine ait plan, proje krokilerin uygulanması da çoğaltma sayılır".

Çoğaltma kavramının içeriği her gün genişlemektedir. Özellikle bilgisayar teknolojisinin gelişmesi ile birlikte çoğaltma kavramı da oldukça gelişmiştir. Bir bilgisayar disketine kayıt edilmiş bulunan eserin, bilgisayarda görünmesi anında bile "geçici" de olsa bir çoğaltma bulunmaktadır. Çünkü bilgisayar ekranına getirilen görüntüler, bilgisayar RAM'lerinde geçici olarak kaydedilen bilgilerdir⁴⁸. Bilgisayarın harddiskine kayıt ve gönderme de çoğaltma sayılmaktadır⁴⁹. Kanunun kullanmış olduğu ifadeler de sınırlayıcı olmadığından teknolojinin gelişmesi ile birlikte çoğaltma kavramı da gün geçtikçe genişleyecektir.

Bir eserin aslından veya kopyasından taklitin çıkarılması ise çoğaltma değildir. Çoğaltma, eserin herhangi bir yolla aynen kopyalanması-

⁴⁵ Krş. BURMEISTER (dn. 11), s. 25; KLETT (dn. 23), s. 190.

⁴⁶ BURMEISTER (dn. 11), s. 170.

⁴⁷ BURMEISTER (dn. 11), s. 171.

⁴⁸ Bu konuda bkz. SCHACK (dn. 38), Rdnr. 378.

⁴⁹ LEUPOLD/DEMISCH (dn. 9), s. 383; TEKİNALAP (dn. 27), s. 160, p. 91.

dır⁵⁰.

Çoğaltma, günlük dilde geniş halk kitlelerinin yararlanmasını sağlayacak kadar çok nüshanın çıkarılmasını ifade etmektedir. Ancak fikri hukukta aslının yerine ondan yararlanmayı sağlayan tek bir nüshanın çıkarılması da çoğaltma sayılmaktadır⁵¹. FSEK. m.22/II'de "ikinci bir kopyasının çıkarılması" ifadesi ile de bu durum açıkça ortaya konmuştur.

Çoğaltma hakkı münhasıran eser sahibine verilen bir haktır. Fakat kanun koyucu, bazı hallerde çoğaltma hakkına bazı sınırlamalar getirilmiştir. Örneğin FSEK m. 38'de belirtilen şahsen kullanım amacı ile çoğaltma, bu hakkın bir istisnasını oluşturmaktadır.

İnternet ve bilgisayar ortamında eserlerin sunumunda birden fazla çoğaltma süreci bulunmaktadır⁵². Önbelleğe kayıt, eserin görülebilmesi için zorunlu olan teknik bir çoğaltma işlemidir⁵³. Yine bir bilginin internetten kullanıcının bilgisayarına gelene kadar değişik duraklarda kaydedilmesi de bir çoğaltma işlemidir (routing). World wide web, birbirine bağlı milyonlarca bilgisayardan oluşmaktadır. Bu bilgisayarlar arasında internet erişiminde bir bilgi, diğer bilgisayara giderken birden fazla yol takip etmektedir. Takip edilen bu yolda bil-

50 TEKİNALP (dn. 27), s. 176, p. 91; EREL (dn 39), s. 140.

51 EREL (dn. 39), s. 141.

52 Bu aşamalar içinde yabancı literatürde tartışılan fakat bir çoğaltma olarak kabul edilmeyen bilgisayar ekran görüntüsü ele alınmamaktadır. Çünkü bu konuda herhangi bir aksi görüş bulunmamaktadır ve isabetli bir şekilde ekrandaki görüntü bir çoğaltma olarak kabul edilmemektedir (bu konuda bkz. NORDEMANN, "Urheberrecht, Kommentar zum Urheberrecht und zum Urheberrechtswahrnehmungsgesetz", Stuttgart 1998, s. 181, § 16, p. 2; Fröhlich, s. 106).

53 FRÖHLICH (dn. 3), s. 105; BOSAK, V.M.: "Urheberrechtliche Zulaessigkeit privaten Downloadings von Musikdateien", CR 2001/3, s. 178; NORDEMANN, W.: (dn. 52), s. 181, § 16, p. 2; FREITAG (KRÖGER/GIMMY), s. 315; LOWENHEIM (LOWENHEIM/KOCH), "Praxis des Online-Rechts, 1998", s. 306; BOSAK, s. 178; HOEREN, CR 1988, s. 912. Burada belirtmelidir ki, eserin bilgisayarda görülebilmesine dair bu açıklamalar şu anda yaygın olarak kullanılan teknoloji içindir. PC=Personel Computer/bilgisayarları karşısında bugün piyasaya sürülmeye başlanan NC=Net Computer/Ağ bilgisayarlarında ön bellek dediğimiz RAM'ler bulunmamaktadır. Bu durumda yukarıda söylenen kayıt aşamaları tamamen daha farklı bir şekilde ele alınmalıdır.

gisayarlardan oluşan bir çok durak bulunmaktadır. Bu duraklardaki bilgisayarlar "router" ismini almaktadır ve kendisine gelen bilgileri gideceği hedef bilgisayara aktarmaktadır.

Bu aşamalardan her birinde ayrıca bilgiler kayıt edilmekte ve gönderilmektedir. İstenilen bilgiler, internet ağında küçük parçalara ayrılmaktadır. Bu bilgiler hedef bilgisayarda birleştirilmektedir. Bu kayıtlar bir başka bilgisayara "transfer için yapılan kayıtlar"dır⁵⁴. Bu nedenle bu süreçteki kayıtlar da çoğaltma kavramı içinde değerlendirilmelidir⁵⁵. Kanaatimce, bu aşamadaki çoğaltma da, fikri hukuk anlamında çoğaltma kavramı içinde değerlendirilmelidir. Ancak bu çoğaltma hali, klasik çoğaltma hallerinden farklı olarak müeyyidelendirilememelidir. Zira bu süreçteki çoğaltmalar, nihai çoğaltmanın zorunlu parçalarıdır. Bir başka çoğaltma süreci de ana bellekte gerçekleşmektedir. Önbellekte yapılan kayıt işlemine göre kalıcı bir kayıt işlemi olarak adlandırılabilir ve fikri hukuk bakımından tartışmasız bir şekilde çoğaltma olarak kabul edilir⁵⁶. Dijital hale getirilmiş olan bir eserin internetten veya bilgisayarın harddiskinden bir CD veya diskete kaydedilmesi de fikri hukuk bakımından bir çoğaltma sayılmaktadır⁵⁷. CD veya diskete kayıt, sürekli bir kayıttır. FSEK m. 22/III, bir bilgisayar programının görüntülenmesini de geçici çoğaltmayı gerektirdiği ölçüde çoğaltma olarak kabul etmiştir. Fakat doktrin sadece ekranda görüntülemeyi, çoğaltma olarak kabul etmemektedir⁵⁸.

Link ve frame verilmesinde eser sahibinin çoğaltma hakkının ihlal edilip edilmediği de burada ayrıca araştırılmaya değer bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir linkin aktif hale getirilmesi halinde, çoğaltma bizzat link veren kimsenin eylemi olarak gerçekleşmemektedir. Çoğaltma üçüncü kişinin, yani web sayfası ziyaretçisinin bilgisayarında meydana gelmektedir⁵⁹. Bu nedenle link ve frame veren

⁵⁴ EICHHORN, B.: *Internet-Recht, Ein Lehrbuch für das Recht im World-Wide-Web*, Köln 2000, s. 18.

⁵⁵ BOSAK (dn. 53), s. 178.

⁵⁶ NORDEMANN (dn. 52), s. 181, § 16, p. 2; SCHACK (dn. 38), s. 195, p. 417; FRÖHLICH (dn. 3) s. 100 vd.

⁵⁷ NORDEMANN (dn. 52), s. 181, § 16, p. 2.

⁵⁸ NORDEMANN (dn. 52), s. 181, § 16, p. 2; FRÖHLICH (dn. 3), s. 106.

⁵⁹ JUNKER, M.: *Anwendbares Recht und internationale Zustaendigkeit bei Urheberrechtsverletzungen im Internet*, Kassel 2002, s. 122.

kimse, doğrudan eser sahibinin çoğaltma hakkını ihlal etmemektedir⁶⁰.

Frame verme de doğrudan bir çoğaltma değildir. Zira burada ilgili bir program yardımı ile iki web sayfası arasında bir bağlantı kurulmaktadır. Bu durumun aynısı link türleri için de söz konusu olmaktadır. Böyle bir durumda link ve frame veren kimse eser sahibinin çoğaltma hakkını ihlal etmemiş kabul edilmelidir⁶¹.

Fakat doktrinde savunulan bir görüşe göre dahili linklerde ve frame-lerde web sayfası ziyaretçisi olan üçüncü kişi, şayet link veya frame ile ulaştığı sayfanın kime ait olduğunu anlayamıyorsa bu durumda eser sahibinin çoğaltma hakkı ihlal edilmektedir⁶².

İntern linklerin kullanımı ile ilgili olarak 1996 yılının yazında Amerika'da meydana gelen bir çekişmezlik incelemeye değerdir. Burada "Dilbert" adı verilen popüler komik figür, intern link yoluyla özel bir web sayfasında kullanılmıştır. Bu figürü günlük olarak "United Media" firması, kendi web sayfasında yenilemekte ve sunmaktadır. Fakat aynı figürleri intern linklerle bu özel şahıs kendi sayfasına eklemektedir. Mahkeme, bu durumda, eser sahiplerinin haklarının ihlal edildiğine karar vermiştir⁶³.

Almanya'da uyuşmazlık konusu bir olayda online ortamda sunulan bir sözlüğe link verilmekte, bu sözlük kişinin web sayfasında görüntülenmektedir (framing). Bu durum mahkeme tarafından söz konusu bilgi bankasının kısmen çoğaltılması olarak kabul edilmiştir ki, bu durum eser sahibinin münhasır haklarının bir ihlalidir. Bilgi bankasını sunan kimsenin link verilmesine zımni rızasından da bahsedilememektedir. Zira bu rıza sadece link verilmesine gösterilen bir rıza olup, bir yabancı web sayfasında görüntülenmesine verilen rıza değildir⁶⁴.

⁶⁰ SCHRICKER/LOWENHEIM, § 16, p. 22; ERNST (dn. 15), s. 224; SOSNITZA (dn. 4), s. 698; PLASS (dn. 5), s. 601.

⁶¹ BURMEISTER (dn. 11), s. 83; LOWENHEIM/KOCH (dn. 53) s. 306.

⁶² JUNKER (dn. 59), s. 132, 133.

⁶³ FRÖHLICH (dn. 3), s. 137.

⁶⁴ OLG Hamburg, 22.02.2001, 3 U 247/00, JurPC Web-Dok. 147/2001 (www.jurpc.de).

Konunun Türk hukuku bakımından değerlendirmesine gelince; normal linklerde, yani harici linklerde ve hangi sayfanın görüntülediğinin bilindiği dahili link ve framelerde çoğaltma hakkının ihlal edilmediği sonucuna varılmalıdır. Ancak kullanıcı tarafından hangi sayfanın link ve frame sonucu kullanıldığı bilinmiyorsa bu takdirde çoğaltma hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmalıdır. FSEK m. 22 metni son derece geniş ve ayrıntılı düzenlenmiştir⁶⁵. Buna göre her ne kadar çoğaltma, link veya frame veren kimsenin kendi serverinde meydana gelmese de burada uygulanan teknik, dolaylı bir çoğaltma olarak kabul edilmelidir. Dolayısıyla bu şekilde bir link veya frame verecek kimsenin mutlaka eser sahibinin iznini alması gerekmektedir. Hakkanîyet ilkesi de burada bir çoğaltmanın varlığının kabulünü, eser sahibinin izninin alınmasını gerektirmektedir. Herhangi bir çoğaltma işlemini kendi sayfasında yasal olarak yapamayan kimse bunu link ve frameler yolu ile de gerçekleştirememelidir⁶⁶.

d) Umuma İletim Hakkı

FSEK m. 25'in yeni düzenlemesi ile umuma iletim, bir eserin veya çoğaltılmış nüshalarının radyo, televizyon veya herhangi diğer bir teknik usulle umumun yararlanmasına sunulmasıdır. Umuma arz kavramında önem taşıyan kavram "umum" kavramına yüklenecek anlamdır. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'muzda umum kavramı tanımlanmamıştır. Buna karşın Alman Telif Hakları Yasası'nın UrhG § 15/III de tanımlanmıştır. Bu tanımlamaya göre belirli bir çevre ile sınırlı olmayan, birbirine karşılıklı ilişkiler içinde bağlı bulunmayan veya bir organizasyonla birbirine bağlanmayan birden fazla kimse, umum kavramını oluşturmaktadır⁶⁷.

⁶⁵ FSEK.m. 22/I metni şu şekildedir: "Bir eserin aslını veya kopyalarını herhangi bir şekil veya yöntemle, tamamen veya kısmen, doğrudan veya dolaylı, geçici veya sürekli olarak çoğaltma hakkı münhasıran eser sahibine aittir".

⁶⁶ JUNKER (dn. 59), s. 133.

⁶⁷ Alman UrhG § 15/III'ün metni şu şekildedir: "Die Wiedergabe eines Werkes ist öffentlich, wenn sie für eine Mehrzahl von Personen bestimmt ist, es sei denn, dass der Kreis dieser Personen bestimmt abgegrenzt ist und sie durch gegenseitige Beziehungen oder durch Beziehung zum Veranstalter persönlich untereinander verbunden sind".

Umuma iletim hakkının ihlal edilip edilmediği sorununda da dikkate alınması gereken husus, umuma iletimin nasıl gerçekleştiğidir. Zira burada fikri hakka konu teşkil eden eser, yine sahibinin serverinde bulunmakta, erişim oradan sağlanmaktadır.

Herhangi bir teknik usulle umumun yararlanmasına sunulma tanımı, dahili link veya frame veren kimsenin dolaylı da olsa yapmış olduğu sunumları da kapsayıp kapsamadığı sorunu gündeme gelmektedir. Fakat kanaatimce dahili link ve frame verilmesi halinde umuma iletim hakkının link veya frame veren tarafından ihlal edilmediği sonucuna ulaşılmalıdır. Zira burada yine umuma iletim, eser sahibinin sayfasından gerçekleştirilmektedir. Umuma iletimi düzenleyen FSEK m. 25 de eser sahibinin çoğaltma hakkını düzenleyen FSEK m. 22 genişliğinde değildir ve “dolaylı da olsa umuma arz”, madde kapsamına alınmamıştır.

IV. Link Veren Kimselerin Sorumluluğu

Link veren kimsenin sorumluluğunu tespit etmek için öncelikle bu kimselerin sorumluluk esaslarının ve link vermenin hukuki niteliğinin belirlenmesi gerekmektedir.

Link veren kimsenin sorumluluğunun kendi sayfasını hazırlayan kimse sorumluluğuna mı yoksa bir başkasının sayfasına aracılık yapan kimsenin sorumluluğuna mı tabi olacağı sorusunun da cevaplandırılması gerekmektedir⁶⁸.

Bir görüşe göre web sayfasına link yerleştirilmesi hali bir hazır bulundurmadır. Link tesis edilmesi, kısmen internet girişine aracılık olarak kabul edilebilir⁶⁹. Fakat bu görüş kabul edilmemektedir. Zira ekstern link atma halinde sadece link verilen siteye işaret edilmektedir⁷⁰. Bir başka görüşe göre ise, link tesis edilmesi, yabancı bir kimsenin içeriğinin bulundurulması olarak düşünülmelidir (host-provider)⁷¹. Ancak bu görüş de isabetli değildir. Çünkü, burada link veya frame veren

⁶⁸ Bu konuda geniş açıklama ve tartışmalar için bkz. FREYTAG, s. 229 vd.

⁶⁹ KOCH, CR. 1997, s. 200.

⁷⁰ FREYTAG, s. 229.

⁷¹ VON BONIN, A./KÖSTER O.: “Internet im Lichte neuer Gesetze”, ZUM 1997, s. 823.

kimse link ve frame verilen sayfanın içeriğini kendi serverinde tutmamaktadır. İçerik yine link veya frame verilen sayfanın hazırlayıcısının serverinde tutulmaktadır⁷².

Amerika'da film endüstrisi temsilcisi olan MPAA, Hacker-dergisi çıkaran Eric Corley'e karşı bir dava açmıştır. Davanın sebebi ise, Corley'in kendi web sayfasında DVD üzerine kaydedilmiş olan sinema eserlerinin çoğaltma ve seyretmeye karşı esere ilave edilmiş bulunan şifreleri etkisiz kılan kodların yayınlaması veya bu şifreleri yayınlayan sitelere link vermesidir⁷³. Bu davada mahkeme, Corley'in hem şifrelerin kendi web sayfasında açılmasını hem de şifrelerin kırıldığı başka sitelere link verilmesini yasaklamıştır. Hakim, söz konusu eylemleri Digital Milineum Copyright Act'a da⁷⁴ aykırı bulunmuştur. DMCA bölüm 1201 (a) (2) hükmü, fikrî hakların korunmasını hedefleyen bir teknik sistemin "ilk planda" aşılmasını hedefleyen teknolojileri yasaklamaktadır⁷⁵. Burada getirilen ölçülere göre link verilen sayfanın içeriğinin suç teşkil etmesi ve link veren kimsenin bu sayfanın içeriğini bilmesi gerekmektedir.

Türk hukukunda link ve frame veren kimsenin sorumluluğu genel hükümlere göre belirlenmelidir⁷⁶. Link verilen sayfada eser sahibinin hakları ihlal ediliyorsa bu durumda link veren kişi, yardım ve teşvik etmekten dolayı sorumlu olacaktır.

Burada müteselsil sorumluluk düşünülebilir. Müteselsil sorumluluk, taraf iradelerinden ya da kanunun öngördüğü durumlarda kanundan doğar. Kanunen öngörülen müteselsil sorumluluk hallerinden birisi haksız fiiller alanındadır. Türk/İsviçre kanun koyucusu birden fazla

⁷² SCHACK, H.: "Urheberrechtliche Gestaltung von Webseiten unter Einsatz von Links und Frames", MMR 2001, s. 15; JUNKER (dn. 59), s. 131.

⁷³ www.heise.de, 8.09.2000., Ayrıca bkz. www.jura.uni-sb.de.

⁷⁴ Bu kanun 1998 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ve etkileri hakkında bkz. www.loc.gov/copyright/reports/studies/dmca/dmca_study.html.

⁷⁵ Madde metni şu şekildedir: "No person shall manufacture, import, offer to the public, provide, or otherwise traffic in any technology, product, service, device, component, or part thereof, that is primarily designed or produced for the purpose of circumventing a technological measure that effectively controls access to a work protected under this title".

⁷⁶ Alman hukukunda da link ve frame veren kimselerin sorumluluğu genel hükümlere göre çözümlenmektedir (bkz. JUNKER (dn. 59), s. 132).

kimselerin aynı zarardan sorumlu olmalarının iki türünü düzenlemiştir. Bunlardan ilki, “birden fazla kimselerin müşterek kusurlarıyla sebebiyet verdikleri zarardan sorumluluk (tam teselsül, BK. m. 50)”, diğeri, “birden fazla kimselerin muhtelif sebeplerden dolayı sorumlulukları (eksik teselsül BK. m. 51)”dır.

Borçlar Kanunu’nun 50. maddesine göre “birden ziyade kimseler birlikte bir zarar ika ettikleri takdirde müşevvikle asıl fail ve fer’an methali olanlar, tefrik edilmeksizin müteselsilen mes’ul olurlar. Hakim bunların her biri aleyhine rücu hakları olup olmadığını takdir ve icabında bu rücuun şümulünün derecesini tayin eder. Yataklık eden kimse, vaki olan kardan hisse almadıkça yahut iştirakiyle bir zarara sebebiyet vermedikçe mes’ul olmaz”. Maddede sözü geçen “asil fail” ifadesinden, bizzat kendi fiili ile zararlı neticenin doğmasına sebebiyet veren, yani zarar verici fiili maddi anlamda işleyen kişi; “müşevvik” ifadesinden bir kimseyi bir haksız fiil işlemeye teşvik eden, onda teşvik edici söz ve davranışlarıyla haksız fiili işleme fikrini yaratan kimse anlaşılmalıdır. Kusurlu davranışlarıyla başkasının haksız fiil işlemesini kolaylaştıran, onun neticeye ulaşmasında yardımda bulunan kişiler “fer’an methaldar”; haksız fiil işlendikten sonra bundan yararlanmak için faile yardım eden, delillerin ortaya çıkmasına engel olan kişi ise “yataklık eden”dir⁷⁷.

Ekstern link veren kimsenin yaptığı eylem, aracılık olarak nitelenmelidir. Zira onun diğer sayfanın içeriğine herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Ayrıca link verdiği sayfanın içeriğinin kendi serveri üzerinden sunulması da söz konusu değildir. Bu nedenle link veren web sayfası işleticilerine aracılık yapan kimselere dair bir sorumluluk türünün uygulanması gerekmektedir.

Yasal olmayan bir şekilde eser sahibinin sitesine intern link veren kimsenin durumu ise aracılık yapmaktan daha farklı bir niteliğe kavuşmaktadır. Bir başkasının hazırlamış olduğu içeriği kendi web sayfasından sunmakla içeriği bilmediği savını ortadan kaldırdığı gibi, link veren yasal olmayan içeriğe sahiplenerek bunu kendi içeriği gibi sahiplenmektedir.

⁷⁷ EREN, F. : “Borçlar Hukuku Genel Hükümleri” 6. Bası, C. I, İstanbul 1998, 806 vd.

Sonuç

Kural olarak link ve frame verilmesi, hangi sayfanın görüntülediği bilindiği sürece hukuka aykırı değildir. Ancak, hangi sayfaya link ve frame verildiğinin bilinmemesi halinde eser sahibinin eserinde isminin belirtilmesi hakkı ihlal edilmiş olur. Yine bu tekniklerle eserin olduğundan farklı bir şekilde görüntülenmesi de eser sahibinin manevi haklarından olan eserin değiştirilmemesi hakkının ihlalidir.

Link ve frame verilmesinde eser sahibinin mali haklarından olan işleme hakkının ihlal edilip edilmediği, her somut olayda araştırılmalıdır. Normal bir link veya eser sahibinin kimliğinin tanınabildiği dahili link ve framelerde bir çoğaltmadan bahsedilemez. Ancak FSEK m. 22 karşısında eser sahibinin kimliğinin bilinemediği link ve frame tekniklerinde çoğaltma hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmalıdır.

Eser sahibinin umuma iletim hakkı konusunda link ve frame tekniklerinin uygulanmasında bir ihlalden bahsedilemez. Çünkü FSEK m. 25 metnine göre, umuma iletim link veya frame verilen web sayfasının serverinde gerçekleşmektedir.

Link veya frame veren kimsenin sorumluluğunun tespitinde genel hükümlere göre karar verilmelidir. Bu durumda link veya frame türünün, link veya frameyi veren kimsenin kusurunun tespitinde özel bir ağırlık taşıyacağı açıktır. Bu ağırlık, tazminatın takdirinde önemlidir.

Nihayet, internet ortamında link ve frame verilmesi halinde eser sahibinin haklarının korunması için öncelikle bu tekniklerin hukukçular tarafından tanınması gerekir. Ayrıca bu çalışmanın içeriğinde bulunan link türleri ve frame teknikleri, internet teknolojisinin gelmiş olduğu son nokta değildir. Bu nedenle her gelişen link teknolojisinin eser sahibinin haklarını nasıl etkileyeceği konusu sürekli olarak araştırılmalı ve incelenmelidir.